

казом сну». Тільки що обірвалися «неспокійні сновидіння», і миттєво, відразу (augenblicklich), на межі сну та дійсності починається оповідь. Це слово особливим чином сигналізує про миттєвість того, що відбувається, передаючи атмосферу сну, що зникає.

Такі в загальних рисах параметри художнього світу новел «Перевтілення» та «Вирок». Простір тут не розгортається, а згортається. Не випадково Грегор Замза часто змушений рухатися назад («zurückwandern»). Герой зникає, з ним відбувається «зворотнє перевтілення» (з людини – в комаху), яке веде, однак, ззовні – в середину. Втрата зовнішньої подоби веде до набуття справжньої людяності. Смерть Грегора виявляється «смертю-відходом», якій передуює покаєння та прощення.

Висновки й перспективи подальших досліджень. М. В. Моклиця висловлює таку думку: «Перше, з чого слід виходити, прочитуючи прозу Кафки – це суцільність його творчості, очевидну об'єднаність усього написаного в один твір, метароман, центральним персонажем якого є автор, а його доля, життєвий шлях тощо зумовлюють глибинні сюжети і конфлікти всієї творчості. Можна, звісно, сказати звичне (так часто кажуть дослідники, і не лише наші, а й зарубіжні): проза Кафки – автобіографічна. Але до цієї формули треба багато уточнень, аби вона відповідала правді. Проза Кафки автобіографічна у новому сенсі слова, принесеному у нашу свідомість модернізмом: його твори – це об'єктивація і опосередковування власного “я”. Отже, нема фактичної відповідності між життям, реальною біографією, і тим, що зображено, але є відповідність внутрішнього шляху, думок, психічних станів, власної психології тощо і всього того, що змальовано у творах» [8, 53]. Художній світ новелістики Ф. Кафки є глибоким та неосяжним. Він приховує ще багато таємниць і тим самим змушує дослідників уже вкотре звертатися до цієї теми.

Список використаної літератури

1. Бахтин М. М. Проблемы поэтики Достоевского / М. М. Бахтин – М., 1979. – 110 с.
2. Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання. – 1998. – № 1. – 208 с.
3. Гароди Роже. О реализме без берегов / Роже Гароди. – М., 1965. – 161 с.
4. Затонский Д. В. Франц Кафка и проблемы модернизма / Д. В. Затонский. – Изд. 2-е, испр. – М. : Высш. шк., 1972. – 135 с.
5. Камю А. Бунтующий человек / А. Камю ; пер. с фр. ; общ. ред., сост., предисл. и примеч. А. Руткевича. – М. : ТЕРРА – Книжный клуб ; Республика, 1999. – С. 90–98.
6. Кафка Ф. Дневники. Письма / Ф. Камю ; предисл. Ю. Архипова. – М., 1995. – 240 с.
7. Кафка Ф. Die Verwandlung und andere Erzählungen / Ф. Камю. – М. : АСТ ; Астрель, 2005. – 91 с.
8. Моклиця М. В. Модернізм у творчості письменників ХХ століття / М. В. Моклиця // Зарубіжна л-ра. Част.2 : навч. посіб. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1999. – 181 с.
9. Binder H. Kafka in neuer Sicht: Mimik, Gestik und Personengefüge als Darstellungsformen des Autobiographischen / H. Binder. – Stuttgart, 1976. – 204 s.
10. Franz Kafka. The Metamorphosis / Die Verwandlung / F. Kafka. New York : Schocken Books, 1977. – 127 s.
11. Nabokov Vladimir. Franz Kafka: Die Verwandlung: Kommentar / V. Nabokov // Franz Kafka. Die Verwandlung. – Fr.a.M., 1986. – 154 s.

Статтю подано до редколегії
24.09.2012 р.

УДК 070.448::82.091::821.161.2+821.111-3

Чик Д. Ч. – кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов Кременецького
обласного гуманітарно-педагогічного інституту
імені Тараса Шевченка

Образ Іншого в українському і англійському фейлетоні I пол. XIX ст.

*Роботу виконано на кафедрі іноземних мов КОГПІ ім.
Т. Шевченка*

У статті здійснено типологічне зіставлення українського та англійського фейлетону I половини XIX ст. на матеріалі публіцистичної творчості Г. Квітки-Основ'яненка та В. Теккеря. Особливу увагу звернено на потракування

образу Іншого в фейлетонах письменників, зокрема сприймання французької нації та її культури крізь призму негативних стереотипів.

Ключові слова: публіцистика, фейлетон, образ Іншого, стереотип.

Чик Д. Ч. Образ Другого в українском и английском фельетоне I половины XIX в. В статье автор осуществляет типологическое сопоставление украинского и английского фельетона I-й половины XIX в. на материале публицистического творчества Г. Квитки-Основьяненко и У. Теккерея. Особое внимание обращено на трактовку образа Другого в фельетонах писателей, в частности восприятие французской нации и ее культуры сквозь призму негативных стереотипов.

Ключевые слова: публицистика, фельетон, образ Чужого, стереотип.

Chyk Ch. D. The Image of the Other in Ukrainian and English Feuilleton of the I-st Half of the XIX Century. The article provides a typological comparison of Ukrainian and English feuilleton of the I-st half of the XIX century based on the material of works by G. Kvitka-Osnovianenko and W. Thackeray. Special attention is paid to the interpretation of the image of the Other in writers' feuilletons, in particular the perception of the French nation and its culture through the lens of negative stereotypes.

Key words: journalism, feuilleton, the image of the other, stereotype.

Постановка наукової проблеми та її значення. Проблема побутування фейлетону в українській літературі I половини XIX ст. належить, як не дивно, до однієї із найбільш контраверсійних. Зумовлено це, насамперед, відсутністю спеціальних досліджень або поверховим вирішенням в оглядових і синтетичних працях складних питань української публіцистики зазначеного періоду. Зрозуміло, що ця розвідка із огляду на «вимоги жанру» не претендує на вичерпність розкриття поставленої теми.

До засновників українського фейлетону вчені зараховують І. Франка, О. Маковея, В. Самійленка, кожен з яких багато привніс для розвитку жанру [3, 591; 4, 706]. Втім, з цієї низки незаслужено випав чи не перший український фейлетоніст – Г. Квітка-Основ'яненко, який долучився до генези жанру і в українській, і в російській літературах. Зрозуміло, що перші фейлетони Г. Квітки-Основ'яненка в українських і російських часописах I пол. XIX ст. є лише «пробами пера», місцями подекуди слабкими та наївними. Проте це яскраві «документи епохи», письменницький ґрунт і школа, на яких зростав майбутній прозаїк і драматург.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Збагнути близькість і відмінність мистецьких пошуків і рішень фейлетоніста Г. Квітки можна завдяки зіставленню з публіцистичною спадщиною його сучасника – англійського письменника-сатирика В. Теккерея. Подібний компаративний аналіз ще не проводився українськими науковцями і, як видається, дасть змогу відкрити нові грані ранньої творчості «пре-Основ'яненка» й англійських письменників. Окремі аспекти фейлетону у творчості обох письменників вже було розглянуто – фейлетони Г. Квітки (Г. Данилевський, П. Федченко, О. Гончар, С. Зубков та ін.) та В. Теккерея (В. Вахрушев, Е. Ф. Гарден, Н. Єгунова, І. Медянець, З. С. Прауер, Г. Н. Рей та ін.). Важливі теоретичні аспекти фейлетону як художньо-публіцистичного жанру досліджували автори збірника статей «Фельетон» (1927) (Б. Томашевський, В. Шкловський та ін.), а також Ф. Білецький, Є. Журбіна, Л. Кройчик, С. Курляндська, Б. Стрельцов, Ю. Ярмиш та ін. З огляду на «вимоги» жанру наукової статті тут ми зупинимося на такій суміжній рисі, характерній для фейлетонної творчості письменників, як негативній рецепції образу французів.

Відома точна дата становлення фейлетону як самостійного жанру – 28 січня 1800 р. – саме у цей день у паризькій газеті «Journal des Débats» з'явився спеціальний відділ, відрізний додаток до газети, у якому публікувалися театральні рецензії, оголошення, різноманітні загадки тощо. Щоправда, фейлетон у сучасному розумінні виникає пізніше, коли стає синтезуючим жанром між художньою літературою і публіцистикою. Деякі дослідники зауважували, що до 1800 р. було чимало літературних попередників фейлетону, називаючи з-поміж інших, і відомі сатиричні «Les Provinciales» («Листи до провінціала») (1656–1657) класика французької літератури Б. Паскаля. Сьогодні існує чимало різних класифікацій фейлетонів: публіцистичні, «белетризовані» (з елементами вимислу) та документальні; адресні і безадресні; оглядові, проблемні та гумористично-сатиричні та ін.

Визначити рівень вимислу в фейлетоні доволі важко, як і підтвердити «документальність» наведених у ньому фактів. Загалом, слід мати на увазі, що в основі фейлетону лежить художня типізація, яка, незалежно від рівня художності чи публіцистичності, пов'язана з прагненням фейлетоніста реалістично відтворити сучасне йому життя. Прагматична установка автора визначає наявність

і повноту інформації у творі – читач одразу впізнає про кого чи що йде мова (адресний фейлетон), або ж із допомогою різних алюзій і асоціацій здогадається, що має на увазі автор (безадресний фейлетон) (реалізація очікуваного ефекту від фейлетону залежить також і від ерудиції та кругозору читача). Фейлетон не може бути суто проблемним, гумористичним чи сатиричним, адже його автор завжди ставить актуальну проблему – вузьку чи узагальнену, імпліцитну чи експліцитну (її ще називають «фейлетонний факт») – з різним рівнем пафосу, який і визначатиме сатиричну (в основі – викривальне і нищівне висміювання), гумористичну чи іронічну (амбівалентний сміх) модальність. Тому не зовсім вірним вважаємо твердження, що фейлетон є завжди сатиричним, – тут слід радше говорити про те, що фейлетон завжди має сміхову основу, яка, в свою чергу, заґрунтовує жанрову домінанту.

Більшість дослідників жанрів комічного сходяться на думці, що для фейлетону необхідний особливий факт, який містить в собі гіпертрофовані риси, типові для явища, яке висміюється. У фейлетоні суб'єктивно виділять злободенну проблему, що виражає авторську позицію, яка буде втілена у специфіці зображення конкретних осіб чи подій, або узагальненого суспільно значущого питання. Варто наголосити, що прагматична установка тексту також впливатиме на те, як сприйматиме його читач і автор – фейлетон, як і будь-який жанр, має власні закони, за якими діятимуть свідомо чи несвідомо автор-творець і читач-інтерпретатор.

До важливих складників жанрової домінанти фейлетону як невеликого за обсягом художньо-публіцистичного жанру слід зарахувати такі: конкретизація об'єкту висміювання (на відміну від памфлету); асоціативний спосіб розкриття поставленої злободенної проблеми (теми); наявність сміхової модальності (гумористична, сатирична, гумористично-сатирична, іронічна), яка може бути суб'єктивною або об'єктивною; широке використання форм комічного (гумор, сатира, гротеск, іронія, сарказм), художніх (ситуація, інтрига, конфлікт, рефлексія; психологічні портрет, монолог і діалог, інтер'єр) і мовних засобів створення комічного ефекту (метафора, каламбур, гіпербола, повторення, лексико-синтаксичні алогізми, порівняння, перифраз, цитація, алюзії, змішування стилів мовлення тощо).

Із огляду на своєрідне балансування між художньою літературою і публіцистикою фейлетон здатний набувати різних форм і наближуватися до таких прозових жанрів, як оповідання, есей, лист, рецензія, мемуари тощо.

Листи в редакцію як одна з популярних форм фейлетону з'явилися саме у французьких газетах I пол. XIX ст. Тематика цих листів провокувала скандали – адже у них піднімалися, як правило, теми авторського права або звинувачень у плагіаті [6, 65]. З форми фейлетону у вигляді «листа видавцям» часопису «Український вестник» розпочав свою письменницьку діяльність Г. Квітка (паралельно дебютуючи із жартівливими віршами в іншому часописі – «Харьковский Демокрит»). У журналі «Український вестник», який, за спостереженням П. Федченка, відкрив українській журналістиці такі публіцистичні жанри, як нарис, фейлетон і памфлет [7, 33], Г. Квітка був керувником відділу місцевої хроніки, а в 1816 р. виконував обов'язки редактора.

Перші фейлетони Г. Квітки «Письма к издателям», які були опубліковані у 1–4 та 8 частинах журналу «Український вестник» (1816 р.), підписані псевдонімом «Фалалей Повинухин» (два «листи» він підписав «офранцузеним» псевдонімом «Фалурден Повинухин»). Він викриває вади провінційного дворянства у щирих і наївних листах неосвіченого, обмеженого і затурканого дружиною поміщика Фалалея Повинухіна. Український фейлетоніст вказує на «територіальну приналежність» описаного ним типу – це представник слобідського дворянства, якому затишно в своєму закритому, «камерному» світі, де не відбувається нічого надзвичайного, окрім сварок з дружиною, візитів сусідів і, зрозуміло, бенкетів.

У фейлетонах послідовно розвивається тема шкідливості галоманії, яка була актуальною для Російської імперії у II пол. XVIII–XIX ст. Як зауважує сучасний дослідник Дж. Х. Біллінгтон, для російських дворян французька культура стала дієвим способом осягнення соціальної спільності, який відмежовував їх від інакомовних українських та російських селян і торговців [1, 267]. Благочиння перед французькою культурою формувало відчуття першості та «просвітницької» освіченості, а французька мова набувала високого статусу, виконуючи функцію «таємної мови» дворянського «клану». У той же час, як зауважує сам Повинухин, знання французької культури вкрай необхідне для його доньки для того, щоб пробитися у вищий світ. Честолюбний поміщик знайомиться з

«графом» Леконтом, який береться навчати його доньку французької мови і танців, а заодно і реорганізувати управління селянами на «західний манер». Розвінчуючи тупість Фалалея та підступність француза-ошуканця, Г. Квітка зображує відразу до французів, яка розвинулася в Фалалея після вияву всіх підступів «вчителя», й ілюструє це умовиводом: «Да сохранит вас судьба от всего, что только называется *французское*. Торжественно отрицаюсь французького наименования!» (курсив авторський. – Д. Ч.) [2, т. 2, 319]. Таким чином, французи у фейлетонах Г. Квітки – це нація ошуканців і негідників, яка здатна лише на злочини.

На глузування над французами натрапляємо у циклі фейлетонів В. Теккерей «Foreign Correspondence» («Листи з-за кордону», 1833), опублікованих в газеті «The National Standard of Literature, Science, Music, Theatricals and the Fine Arts», власником якої письменник був з травня 1833 по січень 1834 р. – аж до краху видання, що поглинуло усі його статки. Власне, перебуваючи у Парижі, В. Теккерей виконував обов'язки закордонного кореспондента своєї газети.

Погляд Іншого, презентований у листах-фейлетонах В. Теккерей, часто презентує опозицію «британці–французи», яка подібна до опозиції в фейлетонах Г. Квітки – «росіяни–французи». В. Теккерей наголошує на принципових відмінностях між французами та англійцями, намагаючись постійно їх протиставляти. Для того, щоб дати точний аналіз, В. Теккерей звертається до сучасної французької культури – виступаючи в ролі ресторанного критика, рецензента, театрального критика та історика. Так, у першому листі він нищівно критикує французьку кухню, з якою встиг знайомитися в Болоньї. У цьому ж листі кореспондент аналізує дві книги, популярні у французів на момент написання листа. Він щиро подивований успіхові еротичного роману Ж. Б. Луве де Кувре «Les amours du chevalier de Faublas» («Пригоди шевальє де Фобла», (1787–1790). Якщо у Великій Британії цей роман вважається «будуарним», то у Франції його читають діти і ставлять у театрах. Автор шокований ставленням французів до вбивств – навіть відомий «Ньюгейтський календар», своєрідний річний звіт про зареєстровані злочини, затьмарюється вишуканістю кривавих та жадливіх злодіянь, яких прагне вибагливий французький читач [9, 198].

В. Теккерей ділиться з читачами «Національного стандарту» своїми враженнями від новинки – збірки «Champravert, contes immoraux» («Шампавер: імморальні оповіді», 1833) П. Бореля. І хоча, як відомо, перше видання цієї збірки не було розпродане й видавець зазнав збитків [5, 169], В. Теккерей розглядає її як показову для загальної характеристики моралі та чеснот французів. Тут відображено неприйняття англійським письменником романтизму, та ще й у такій його течії як «несамовитий романтизм», до якої, до речі, належав Ж. Жанен, автор багатьох театральних фейлетонів у «Journal des Débats».

Збірка «Champravert...» бентежить В. Теккерей надміром жорстоких і патологічних сцен, у яких виразно зображено криваві вбивства, звалтування, самогубства, здійснені часто психічно хворими людьми. Життя в «Champravert...» зображено у похмурих тонах – порятунок від нього у вчиненні самовбивства, як наголошується в однойменному оповіданні зі збірки. Англійський критик ретельно підраховує кількість і типи злодіянь у кожному оповіданні, щоб безпелеційно обґрунтувати морально зіпсуту французьку націю [9, 199]. Цікаво, що у неопублікованому за життя Г. Квітки удосконаленому та розширеному варіанті фейлетону «Мемуары Евстратия Мякушкина» (1841) здійснено такий же «підрахунок»: «В моем романе будет счетом одних маловажных преступлений достойных кнута – 92, убийств с подразделениями: отцеубийство, детоубийство, самоубийство – 13, обольщенный, насильованный, кровосмешенный и пр. – 42, пожаров, грабежей, измен, предательств – 84, других разных славностей до ста» [2, т. 7, 385].

Євстратій М'якушкін пропонує «рецепт» «модного» роману, у якому висміюються шаблонні схеми популярних романтичних творів [2, т. 7, 148]. Отже, пропонована М'якушкіним схема майбутнього успішного роману нагадує ті особливості поезики «Champravert...» П. Бореля, які перерахував і проти яких так різко виступив В. Теккерей. До того ж, перелік акцентів у майбутньому романі також може вказувати на полеміку з готичним романом та його наслідуванням в російській літературі.

Різкі випадки проти романтизму характерні також і для ранніх фейлетонів Г. Квітки. У листі з підписом «Юноша Белого города» товариш автора фейлетону Трохим Кузьмич з класицистичним прізвиськом Правдін розповідає про поганий вплив на читачів тих поетів, які стали на шлях романтичного зображення дійсності. Тональність фейлетону Г. Квітки суголосна із твором В. Теккерей і є наскрізь антиромантичною.

В. Теккерей і Г. Квітка виступають супроти «канонізації» письменників, яка заважає з'являтися новим літературним постатям. У британських часописах вихваляння «літературного генія» не залежить від рівня його таланту, а від титулу, наголошує англійський письменник у фейлетоні «Модна письменниця» (1841). Боротьба проти «канонізації» титулованих письменників є також і критикою так званої школи «срібної виделки», представники якої зображували у своїх творах ідеальний світ вищих кіл суспільства. Леді Фламмері, що уявляє себе визначною письменницею, є графоманкою із надто обмеженим лексиконом і уявою. В. Теккерей скептично зазначає, що серед її персонажів не зустріти особи нижче маркіза. Дія романів Фламмері відбувається виключно у високих аристократичних колах, де трапляються викриття та захоплюючі переживання. Назви таких творів примітивні, а розвиток сюжетних ліній легко передбачити. В. Теккерей завершує фейлетон зверненням до критиків і пропонує власний рецепт, що сприятиме зникненню з літературного Олімпу «модних письменниць» – не відвідувати званих вечорів і загалом ігнорувати титулованих письменників [10, 84].

Г. Квітка підіймає проблему стереотипного сприймання літератури. В одному з фейлетонів його персонаж проводить експеримент зі своїми друзями. Спершу запрошує їх для того, щоб разом прочитати нову повість «Вадим» (мова йде про незакінчений історичний роман М. Лермонтова), наголошуючи, що вона достойна порівняння з кращими творами В. Жуковського. Під час прочитання всі гості демонструють нудьгу та неухвагу. Іншого разу демонструє своєму другу баладу «Могильщик» – нібито новий твір Жуковського – той одразу ж переписує її, наголошуючи на геніальності поета (насправді романтична балада в стилі В. Жуковського належить П. Плетньову, який на час публікації твору (1820 р.) був молодим поетом-наслідувачем). «Юноша Білого міста» робити висновок, що низка творів, як от поема «Руслан и Людмила» О. Пушкіна, стали відомими не завдяки своїм художньо-естетичним якостям, а через стереотипні уявлення критиків, які фактично змусили читачів пошановувати певні неартістичні твори, обговорювати їх, купувати для своїх бібліотек (як відомо, поема «Руслан и Людмила» розділила табір критиків на тих, хто відгукнувся про твір негативно (О. Воєйков, А. Глаголев, П. Катенін та ін.) і позитивно (О. Ізмайлов, А. Погорельський (О. Перовський) та ін.), спровокувавши жваву дискусію на шпальтах журналу «Сын отечества», яка на певному етапі звелась до «битви» памфлетів). Справжня ж критика, переконаний Г. Квітка, не повинна залишати поза увагою нових і навіть посередніх письменників, адже вони через такий стан справ приречені перебувати у тіні [8, 69]. Як і В. Теккерей, Г. Квітка висловлює побажання, що у недалекому майбутньому критики змінять таке упереджене ставлення до авторів.

Висновки. Таким чином, Г. Квітка та В. Теккерей суголосно реагували на девіантні процеси у літературній і публіцистичній творчості своїх сучасників, наголошуючи на необхідності дотримання високих стандартів художнього слова. Цікавою постає проблема Іншого у публіцистиці обох авторів, зокрема сприймання французької нації та її культури крізь призму негативних стереотипів. Письменники небайдужі до деяких негативних суспільних явищ (галоманія у Російській імперії (Г. Квітка), снобізм сановитих британських літераторів (В. Теккерей)), узагальнюючи їх у сатиричних образах-типах.

Список використаної літератури

1. Биллингтон Дж. Х. Икона и топор : опыт истолкования истории рус. культуры / Джеймс Х. Биллингтон ; [Пер. с англ. С. Ильина и др.]. – М. : Рудомино, 2001. — 879 с.
2. Квітка-Основ'яненко Г. Ф. Зібрання творів: у 7 т. / Григорій Федорович Квітка-Основ'яненко ; [ред. колегія : П. М. Федченко, О. І. Гончар, Б. А. Деркач, С. Д. Зубков, Д. В. Чалий]. – К. : Наук. думка, 1978–1981.
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. А. Волкова та ін.]. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
4. Літературознавчий словник-довідник / [редкол. : Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів, В. І. Теремко]. – К. : Академія, 1997. – 752 с. – (Nota bene).
5. Реизов Б. Г. Петрюс Борель / Б. Г. Реизов // Борель П. Шампавер. Безнравственные рассказы / Петрюс Борель. – М. : Наука, 1971. – С. 167–188. – (Серия «Литературные памятники»).
6. Томашевский Б. У истоков фельетона / Борис Томашевский // Фельетон : сб. ст. И. Груздева, А. Д'Актиля, Е. Журбиной, Д. Заславского и др. – Л. : Academia, 1927. – С. 59–71.
7. Федченко П. М. Матеріали в історії української журналістики / Федченко Павло Максимович. – К. : КДУ ім. Т. Г. Шевченка, 1959. – Вип. I. Перша половина XIX ст. – 1959. – 340 с.

8. Юноша Белого города. Письмо к Лужницкому Старцу / Юноша Белого города // Вестник Европы. – 1821. – № 5, март. – С. 65–70.
9. Thackeray W. Contributions to “The National Standard” // Sultan Stork and other Stories and Sketches / William Thackeray : now first collected to which is added the bibliography of Thackeray ; revised and considerably enlarged. – London : G. Redway, 1887. – P. 197–210.
10. Thackeray W. The Fashionable Authoress / William Thackeray // Heads of the people, or, Portraits of the English drawn by Kenny Meadows with original essays by distinguished writers. – London : R. Tyas, 1841. – P. 73–84.

Статтю подано до редколегії
05.09.2012 р.

УДК 821.111(73).09

Ю. О. Чирва – асистент кафедри іноземних мов
природничо-математичних спеціальностей
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

Екзистенціальні параметри буття людини в романі Трумена Капоте «З холодним серцем»

*Роботу виконано на кафедрі теорії літератури,
зарубіжної літератури СНУ ім. Лесі Українки*

У статті осмислено екзистенціальні проблеми роману «З холодним серцем» Т. Капоте: абсурдність навколишнього світу, відчуженість, самотність, зневіра, нездійсненність мрій, душевний біль, розщепленість душі, смерть, сенс буття, котрі визначають ті кризові межові ситуації, в яких опиняється головний герой твору.

Ключові слова: Трумен Капоте, екзистенціальні проблеми, абсурд, відчуженість, самотність, зневіра, буття, мрія, Перрі Сміт.

Чирва Ю. А. Экзистенциальные параметры бытия человека в романе Трумэна Капоте «Хладнокровное убийство». В статье осмыслены экзистенциальные проблемы романа «Хладнокровное убийство» Т. Капоте: абсурдность окружающего мира, отчуждение, одиночество, разочарование, неосуществимость мечты, душевная боль, раздвоенность души, смерть, смысл бытия, которые определяют те кризисные граничные ситуации, в которых оказывается главный герой романа.

Ключевые слова: Трумэн Капоте, экзистенциальные проблемы, абсурд, отчуждение, одиночество, разочарование, бытие, мечта, Перри Смит.

Chyryva Yu. O. Existential characteristics of the person's being in Truman Capote's novel «In Cold Blood».

The article interprets the existential problems in T. Capote's novel «In Cold Blood»: absurdity of the surrounding world, alienation, solitude, disappointment, unrealizability of dreams, soul pain, soul split, death, sense of the being which determine those critical marginal situations in which the main character finds himself.

Key words: Truman Capote, existential problems, absurdity, alienation, solitude, disappointment, being, dream, Perry Smith.

Постановка наукової проблеми та її значення. Трумен Капоте зробив помітну еволюцію від гротесковості твору «Інші голоси, інші кімнати» до вишуканої романтики «Трав'яної арфи» (1951), від трагіфарсової комедії «Сніданок у Тіффані» (1958) до нефікційного роману «З холодним серцем» (1965). Роман «З холодним серцем», що читався, як детектив, захопив численних читачів історією жадливого вбивства чотирьох осіб, яке сталося у самому серці Америки. Документальний твір поєднав репортаж і художню прозу, факти в ньому комбінувалися так, щоб якомога глибше та вірогідніше передати драматизм описуваних подій. Крізь власну екзистенцію автор осмислює буття свого головного героя – Перрі Сміта. Фактично своєю поведінкою персонаж декларував позицію